

Transediting'i Etraflıca Düşünmek*

Christina SCHAEFFNER

Öz

Bu makale, Stetting'in bir makalesinde önerildiği gibi transediting¹ (çevirmek-düzenlemek) terimini bilhassa göz önünde bulundurarak, haber çevirisinin araştırılmasında kullanılan terimlere odaklanmaktadır. Stetting'in orijinal savlarının bir özetinden sonra, kullanılan ana yöntemleri, bulguları ve kavramları gösteren haber çevirisiyle ilgili bazı araştırmalar sunulmaktadır. Bu makale, kitle iletişim araçları bağlamında karmaşık çeviri süreçlerini tanımlamak için çeviri terimini kullanan ya da reddeden çeşitli bilim insanlarının ortaya koyduğu savları sunmakta ve hangi alternatif terimlerin kullanıldığını göstermektedir. Stetting'in transediting terimini türetmedeki asıl amacının, çeviri sürecinin, bir kaynak metnin eşdeğer bir erek metin olarak çevrilmesinden daha fazlası olduğu konusunda farkındalık yaratmak olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, haber çevirisinde tanımlanan dönüştürümler, genel olarak çevirinin bir özelliğidir. Bu nedenle, makale, transediting teriminin gerekliliği ve haber çevirisindeki uygulamaları tanımlamak için yeteri kadar açıklayıcı olup olmadığı üzerinde durmaktadır.

Anahtar Sözcükler: haber, basın, medya, transediting, metin düzenleme.

* Çeviren: Hanımınur MERCAN – Yaşar AKGÜN. Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, e-posta: hanimnur.mercan@ogr.dpu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1652-8948 – Lisans Öğrencisi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, e-posta: yasar.akgun0@ogr.dpu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-2345-6789.

Bu makalenin ilk yayımına ait bilgiler şöyledir:

Schaeffner, C. (2012). Rethinking Transediting. *Meta: Journal des traducteurs*, 57 (4), 866 – 883.

¹ Ç.N.: Aşağıda referansı verilen makalede (Can, 2018) *transediting*, çevirmek – düzenlemek şeklinde Türkçeye aktarılmıştır. Ancak makalenin devamında *transediting* olarak anılacaktır.

Can, M. Z. (2018). Haber Çevirilerinde Yerleşirme Stratejileri Olarak Etnomerkezci Eritme Ve Saldırgan Sadakat. *Journal Of History School*, 37(2), 1-37. <http://dx.doi.org/10.14225/Joh1460>

1. Giriş

Artan yayınlar ve konferanslar, yeni dergiler, yeni dernekler ve toplulukların yanı sıra dünya çapında sayıları artmaya devam eden çevirmen eğitimi programlarından da anlaşılacağı üzere, son yıllarda yazılı ve sözlü çeviri üzerine gerçekleştirilen araştırmalar ciddi bir şekilde artış göstermiştir. Bu araştırmada ele alınan konular, 1960'larda/1970'lerde yaygın olan dil merkezli tartışmaların ötesine geçmektedir. 1980'lerden itibaren Çeviribilim'in bağımsız bir akademik disiplin olmasıyla beraber, alandaki kuramsal tartışmalar, yazılı ve sözlü çevirinin kültürel, dizgesel, bilişsel, ideolojik ve sosyolojik yönlerini araştırmak üzere genişlemiştir. Yazılı metinleri incelemeye ek olarak, akademisyenler diller arası aktarım ve kültürler arası iletişimin diğer biçimlerini analiz etmişlerdir; bu da Çeviribilim içinde görsel-işitsel çeviri (örn. dublaj, altyazı) ve multimedya çevirisi (örn. oyunların yerelleştirilmesi, web siteleri) gibi alt alanların ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır. Bu bağlamda, *çeviri* kavramının bizzat kendisi bazen sorgulanmakta ve yerini *yerelleştirme* gibi alternatif kavramlara bırakmaktadır.

Çeviribilim içinde son zamanlarda ilgi çeken benzer bir alan da basılı ve/veya çevrim içi kitle iletişim araçları için çeviri anlamına gelen haber çevirisidir (örn. Holland, 2006; Bielsa, 2007; Kang, 2007; Bielsa ve Bassnett, 2009). Özel olarak haber muhabirliği ve daha genel olarak haber metni üretiminde çevirinin rolü incelenirken, *transediting* terimi sıklıkla kullanılmıştır (örn., Hursti, 2001; van Doorslaer, 2009; 2010; Cheesman ve Nohl, 2010). *Transediting* terimi, ilk olarak Stetting (1989) tarafından çeviri ve metin düzenleme arasındaki belirsiz sınırı açıklamak amacıyla yeni bir terim olarak ortaya konulmuştur. Bu yazıda, önce Stetting'in ortaya koyduğu savlar özetlenecek, daha sonra haber çevirisine ve kullanılan kavramlara ilişkin bazı araştırmalar gösterilecek, son olarak da *transediting* teriminin kitle iletişim araçlarındaki uygulamaları tanımlamadaki uygunluğu üzerinde durulacaktır. Dolayısıyla bu makale, kitle iletişim araçlarında çeviri olgusunun karmaşıklığının araştırılmasına (ayrıca bkz. Schäffner ve Bassnett, 2010'daki katkılar) ve daha genel olarak da Çeviribilim alanında kullanılan üst dile (Gambier ve van Doorslaer, 2009) katkı sunmaktadır.

2. Yeni bir terim olarak *Transediting*

Stetting'in makalesi, 1989'da Danimarka, Elsinor'da düzenlenen ve esas olarak İngilizce bölümlerinde çalışan ve dil, edebiyat ve uygarlık alanlarıyla ilgilenen akademisyenlerin katıldığı dördüncü Nordik İngilizce Çalışmalar Konferansı Bildirileri'nde yayımlanmıştır (Stetting, 1989; Zettersten, 2002). Hem mekan hem de zaman dikkat çekicidir, zira 1980'lerde, özellikle çeviriye ayrılmış konferanslar hâlâ görece nadir olmuştur ve çeviri araştırmaları hâlâ Uygulamalı Dilbilim'in bir alt disiplini olarak görülmeyi sürdürmüştür.

Stetting'in argümanı, "çeviri sürecinin her zaman belirli bir miktar metin düzenlemesi içerdiği" üzerinedir (Stetting, 1989: 371). Buna ek olarak, milleri kilometrelere çevirmek, kaynak kültüre özgü göndergelere açıklamalar eklemek ve erek kültür bağlamıyla alakasız olduğu düşünülen bilgileri çıkarmak gibi durumları örnek göstermektedir. Bu tür "kültürel ve durumsal uyarlamalar," erek metin muhataplarının bilgi ve beklentileri göz önüne alındığında gereklidir. Değiştirme, ekleme ve çıkarmaların, editörlerin kendi dillerindeki metinlerde de yaptığı metinsel eylemler olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, kaynak metindeki hataları düzeltmek, metnin tutarlılığını, dilbilgisini ve üslubunu geliştirmeye yönelik birtakım tasarrufları da çevirmenler tarafından yapılan metin düzenlemeleri olarak tanımlamaktadır. Genel olarak, bir editörün vazifesini "asıl yazılı metnin karakterini ve merak uyandıran niteliklerini 'öldürmeden' – söz konusu metinsel türün netliğini, uygunluğunu ve kurallarına bağlılığını geliştirmek" olarak tanımlamaktadır (Stetting, 1989: 372).

Stetting, anlamca yakın veya bağımsız çeviri argümanlarının çok kısa bir özetinden sonra, "belirli türlerdeki çeviri işlerine alternatif yaklaşımını" tanıtmaktadır (1989: 373). Spesifik odak noktası, "çeviri alıcılarının ihtiyaçlarıdır. Bu ihtiyaçlar yalnızca kaynak değil, erek bakış açısından bakıldığında sezilen, çevrilen metnin hizmet ettiği işleve bağlıdır" (Stetting, 1989: 373). Daha sonra Stetting, *transediting*'in uygulandığı beş durumun bir listesini sunmaktadır:

1. Altyazı için metin parçalarının kısaltılması;
2. Görüşülen bir politikacının metnini deyimsel ve iyi yapılandırılmış hâle getirmek;
3. Yetersiz el yazmalarının temizlenmesi;
4. Kendi metinlerini yazmak için başka dillerdeki materyallerden yararlanan gazeteciler;
5. Başka bir dilde şirket için tanıtım materyali üretmek adına çeşitli belgelerden bilgi çıkarmak.

(Stetting, 1989: 373-374)

Stetting, "kültürel metinler" başlığı altında gruplandığı edebî, dinî ve tarihî metinlerin çevirilerinde de "az da olsa" (Stetting, 1989: 374) *transediting*'in kullanıldığını belirtmektedir. Bu metinler için asıl mesele, kaynak metne eşdeğerliği sağlamaktır, bu da Stetting'in "az da olsa" vurgusunu açıklamaktadır. Bununla birlikte, düzenli olmayan metinler sıklıkla *transediting*'e ihtiyaç duyar. Neyse ki kaynak metnin yazarı genellikle ulaşılabilir. Böylece çevirmen kaynak metinde tespit ettiği hatalarda veya metnin net olmadığı durumlarda yazara danışabilir. "Kaynak metindeki amaçların erek dilde yeni ve daha iyi bir biçimde yeniden doğmasını sağlama [...] sorumluluğunu üstlenen bir çevirmen, bir 'transeditöre' dönüşür" (Stetting, 1989: 376). Daha sonrasında ise üç farklı *transediting* alanı önermektedir:

1. Söylemde etkililik standardına uyarlama: "temizleme *transediting*"i [*cleaning-up transediting*];
2. Çevrilen metnin yeni sosyal bağlamında amaçlanan işlevine uyarlama: "duruma bağlı *transediting*" [*situational transediting*];

3. Erek kültürün ihtiyaçlarına ve kurallarına uyum: “kültürel *transediting*” [cultural transediting].
(Stetting, 1989: 377)

Stetting, yetkin bir transeditörün sahip olması gereken niteliklerin ve müşterilerin transeditörlere karşı gereken tutumlarının kısa bir özetinden sonra, özellikle mesleki uygulama ve çevirmen eğitimine odaklanan gelecekteki araştırmalar için bazı konuları listeleyerek makalesini bitirmektedir.

Stetting’in argümanının temel amacı, bir çevirinin içeriğinde değişiklik yapmanın meşru ve hatta gerekli olduğuna okuru ikna etmektir. Yukarıda belirtildiği gibi, söz konusu makale, dil öğrenimi ve yabancı dil üretiminin gündemde olduğu bir İngilizce Çalışmaları konferansında sunulmuştu. Dinleyiciler çoğunlukla dil ve edebiyatla ilgilenen, kelimesi kelimesine çeviri ve özgür çeviri kavramlarına aşina olan üniversite öğretmenleriydi. Ayrıca, öğretmenler arasında yaygın olarak paylaşılan görüş, iyi bir çevirinin kaynak metinden çok uzaklaşmaması ve onu mümkün olduğunca sadık bir şekilde yeniden üretmesi gerektiği yönündeydi. Stetting’in, bu dar görüşe karşı çıkması, şu söyleminden de anlaşılmaktadır: “Ayrıca, bu yeni terimin, çeviri sürecinde metinleri iyileştirmenin ve bir dereceye kadar değiştirmenin meşruiyetine dair bir tartışma kapısı açılmasına katkıda bulunacağını umuyorum” (Stetting, 1989: 373). Ancak Stetting, o sırada yaygın bir şekilde benimsenen eşdeğerliğe dayalı kuramlardan da etkilenmiş görünmektedir. Bu, örneğin düz çeviriden bahsettiğinde ya da çeviri ile *transediting* arasında net bir ayrım olmadığını iddia etmesine rağmen, *transediting*’in çeviriden farklı olduğunu söylediğinde belirgindir.

Spesifik odak noktasının “çevrilen metnin hizmet ettiği işleve dayanan [...] çeviri alıcıların ihtiyaçları” (Stetting, 1989: 373), olduğunu düşünürsek, argümanlarının işlevselci kuramlarla bir hayli uyumlu olduğu söylenebilir. İşlevselci kuramlar, çeviri sürecinin, erek metnin amacı tarafından belirlendiğini ve bunun da müşterinin ihtiyaçları tarafından belirlendiğini ön plana koymaktadır. Hem Vermeer’in Skopos kuramı hem de Holz-Mänttari’nin çeviriye ilişkin eylem kuramı, Elsinor konferansı sırasında Çeviribilim’e zaten dahil edilmiştir (örn. Vermeer, 1978; Holz-Mänttari, 1984). Stetting’in makalesinde işlevselci kuramlara açıkça atıfta bulunulmadığını görmek şaşırtıcıdır. Ayrıca, editörlerin profesyonel rolü ve statüsü hakkındaki yorumları, Holz-Mänttari’nin çevirmenleri kendi alanlarında uzman olarak tanımaya yönelik savunmasına benzerdir. Stetting’e göre:

Transeditör olmak, düz bir çevirmenden daha fazla cesaret ve enerji gerektirir [...], kaliteli bir çeviri, çeviri sürecinde isteklerinin güzelce karşılandığını gören müşterileri daha fazla iş için geri getirecektir. Bir transeditörün, çalışması daha bağımsız ve yazarınki ile daha eşit bir öneme sahipse, daha kazançlı olduğunu hissetmesi de muhtemeldir. (Stetting, 1989: 377)

Holz-Mänttari’ye göre, her bir çeviri eylemine profesyonel uzmanlık dahil olacak ve en nihayetinde çevirmenin müdahalelerini gerektirecektir. Stetting’in *transediting*’i, böylece, çeviriye ilişkin eylemin tanımına tam olarak dahil edilmiş olacaktır.

3. Haber çevirisi araştırması

Yukarıda belirtildiği üzere, dil aktarımını içeren haber metni üretimi, Stetting'in *transediting* örnekleri olarak verdiği beş durumdan sadece biridir. Bu uygulamayı "yeniden yazım" olarak adlandırmakta ve yalnızca toplam 86² kelimeyle aşağıdaki şekilde açıklamaktadır:

"Yeniden yazım", metin düzenleme ve çeviri arasında farklı seviyelerde gerçekleşir. Gazeteciler genellikle diğer dillerdeki materyalleri kullanmak zorunda kalırlar. Bu, özellikle uluslararası bir dile sahip olmayan ülkelerde geçerlidir. Burada yabancı dil yeterliliği genellikle yüksek bir önceliktir, çünkü uluslararası oryantasyon bir gerekliliktir ve gazeteciler doğal olarak bazı bilgileri kendi dillerinde makalelere dönüştürmek için çok sayıda yabancı materyal üzerinde çalışmak durumundadırlar. Diğer durumlarda, makaleler satın alınır ve yeni alıcı kitlesine uyacak şekilde ilgili miktarda metin düzenleme ile basitçe tercüme edilir, bu bazen aynı kişi tarafından tek bir süreçte gerçekleştirilir. (Stetting, 1989: 374)

Haber çevirisini araştıran diğer bilim insanlarının Stetting'in terimini benimserken atıfta buldukları, işte bu *transediting* olgusudur. Genel olarak, haber çevirisine ilişkin çok fazla çalışma yoktur ve şimdiye kadar yürütülen araştırmalar, temel olarak belirli bir ülkedeki belirli dil çiftleri ve seçilen gazetelerin örnek olay incelemelerine dayanmaktadır. Birleşik Krallık Sanat ve Beşeri Bilimler Araştırma Konseyi tarafından finanse edilen *Küresel medyada çeviri siyaseti ve ekonomisi* başlıklı Warwick projesi, şimdiye kadarki en kapsamlı projedir. Bu proje, haber ajanslarının çeviriyi kullanma biçimlerine odaklanarak, haber muhabirliği dünyasında yaygın olan çeviriye yönelik tutumların incelenmesi de dahil olmak üzere çevirinin bilgi akışları üzerindeki etkisini araştırmıştır (Bielsa ve Bassnett, 2009).

Haber çevirisiyle ilgili bazı çalışmalar kısaca gözden geçirilecek, yinelenen özellikler belirlenecek ve çevirinin rolünü karakterize etmek için bu çalışmalarda kullanılan terimler sunulacaktır. Bu araştırma, ele alınan konulara ve kullanılan yöntemlere genel bir bakış sunmayı amaçlamaktadır, bu nedenle daha tanımlayıcı bir yapıya sahip olacaktır. Bu bölümün sonunda, *transediting*'in gerçekten haber çevirisini karakterize etmek için uygun bir terim olup olmadığı sorusunu sürdürmek için kullanılan terimlerin değerlendirici bir açıklaması sunulacaktır.

3.1. Haber çevirisine yönelik araştırma örnekleri

Şimdiye kadar yapılan araştırmaların bir kısmı metin tabanlı iken, bir kısmı medya kurumlarındaki süreçlere odaklanmakta, bir kısmı da metinsel ve bağlamsal analizleri birleştirmektedir. Metin temelli

² Ç.N.: Orijinal makaledeki 105 sayısı, ilgili alıntı Türkçe çeviride 86 kelimedenden oluştuğu için burada 86 yazılmıştır.

çalışmalarda yöntem ve değerlendirme, araştırmacıların kendi ilgi alanlarını ve kuramsal alt yapısını yansıtır. Örneğin, Kadhim ve Kader (2010) İngilizce BBC siyasi haberlerini Arapça çevirileriyle karşılaştırmıştır. Ancak bunu yaparken, esas olarak sözdizimsel ve üslup farklılıklarının çevirinin kalitesini etkileyip etkilemediği ile ilgilenmiştir. Kendilerinin çok detaylı analizleri, yapısal dilbilime dayalıdır ve X' kuramını ve bileşen analizini kullanır. Tanımlanan farklılıklar, ilave çeviri, eksik çeviri, yerine geçen çeviri, yanlış çeviri veya belirsiz çeviri olarak karakterize edilir. Arapça metinlerin daha okunabilir olduğu sonucuna varmaktadırlar, ancak bu tür kaymaların nedenlerini, “Arap okurların ideolojik perspektifine, kültürüne, siyasi yapısına, dilbilgisine ve toplum dilbilimsel özelliklerine yormaktadırlar (Kadhim ve Kader, 2010: 45). Ancak örneklerin (ağırlıklı olarak haber metinlerinin) gösteriminde, Arapça dilbilgisi hakkında yorum yapmaya çok daha fazla zaman ayırmaktadırlar. İdeolojik bakış açıları ve siyasi düşünceler, yalnızca yüzeysel olarak değinilmiştir.

Hursti (2001) de uluslararası haberlerin İngiliz haber ajansı Reuters'dan Fin Haber Ajansı'na aktarılmasındaki metinsel dönüştürümlere odaklanmıştır. Hursti, haber dönüştürümlerindeki yeniden düzenleme, silme, ekleme ve değiştirme gibi olguları başlıca dilsel işlemler olarak göstermektedir. Bu eylemler üzerinde düşünürken, durumsal, organizasyonel ve kültürel faktörler hakkında görüş bildirir. Bunlar, haber üretim hızı ve metinlerin okunabilirliği gibi haber gazeteciliğinin taleplerini içerir. Ayrıca, metin seçim kriterlerinin yalnızca hangi öykülerin “kültürel olarak kabul edilebilir olduğuna değil, aynı zamanda kültürel olarak arzu edilir olup olmadığına” bağlı olduğunu da ekler (Hursti, 2001: 3). Hursti, seçme, dönüştürüm ve aktarmanın dış haber akışını kontrol etmek için kullanılan işlemler olduğunu savunmaktadır. Bu kavramları eşik tutuculuğu/bekçiliği olgusuna atıfta bulunarak açıklar, çeviri ve metin düzenlemeyi de bu olgunun ayrılmaz bir parçası olarak görmektedir. Aslında Hursti, haber çevirisine atıfta bulunmak için *transediting* terimini kullanmaktan yanadır. *Transediting*'i (Stetting'e atıfta bulunmamakla birlikte) “haber öğeleri gibi içerisinde metin düzenleme ve çeviri süreçlerinin yalnızca mevcut olmakla kalmayıp aynı zamanda eşit derecede önemli ve sıkı sıkıya iç içe geçtiği ‘kullanışlı metinler’ alanında yapılan çalışmalara atıfta bulunmak için kullanılan birleşik terim” olarak tanımlamaktadır (Hursti, 2001: 2).

Valdeón (2005), Amerikan haber şirketi CNN'deki haber makalelerini aynı firmanın İspanyol versiyonu olan *CNN en Español*'daki makalelerle karşılaştırmıştır. Metin yapısında (örn. başlıkların kullanımı), sözdizimsel ve dilbilgisel yapılarda (örn. geçişliliğe ilişkin) ve sözcük seçimlerinde farklılıklar tespit etmiştir. Varılan sonuç, İngilizce metinlerin erek kitlenin duyarlılığı nadiren dikkate alınarak kaynak metne sadık kalınıp çevrildiği olmuştur (öyle ki, metinlerdeki Güney Amerika bölgeselciliğinin mevcudiyetinde de görülen bu duyarlılık, İspanya'daki okurları hedef alan bir editör müdahalesinin eksikliğini göstermektedir). Valdeón'un analizi ağırlıklı olarak metne dayalı olduğundan, çeviri stratejilerinin nedenleri hususundaki düşünceleri hipotezlerden ibarettir. Bununla birlikte, metin yapıları hakkındaki yorumları, özellikle İspanyolcaya yapılan çeviriler için kaynak metin olarak hizmet eden

İngilizce metinlerin kendilerinin (kısmen de olsa) İspanyolca metinlere dayandığını gösteren örneklerde, sürecin karmaşıklığını da göstermektedir.

Başka bir makalede Valdeón (2008), *BBC Mundo*'nun haber sitelerindeki metinlerini ve kaynak İngilizce raporlarını (*BBC World*) eleştirel bir yaklaşımla inceleyerek, İspanyolca metinlerin yakın çeviriler olduğuna dair önceki bulgularını doğrulamaktadır. Metin çözümlemesinin ötesine geçerek, hem haber öğelerinin seçimine hem de çeviri stratejilerine (özellikle çıkarmalar, eklemeler ve değişimlere) atıfta bulunarak haber çevirisindeki ideolojik çıkarımlar hakkında yorum yapmaktadır. Erek kitleye belirli bir dünya perspektifinin yansıtıldığını ve bu görüntünün “diğer uluslararası haberler pahasına İngilizce konuşan ülkelerin haberlerine önem verildiği dünyaya dair etnomerkezci bir görüşü vurguladığını” savunmaktadır (Valdeón, 2008: 303). Valdeón, Stetting'in *transediting* terimini kullanmasına rağmen, *çeviri ve aracılık, dönüştürücü eylemler, çeviriye ilişkin/yayıncıya ait stratejilerden* daha sık bahsetmekte ve ayrıca gazeteciler tarafından gerçekleştirilen ikili işlevi vurgulamak için *yazar/çevirmen* olgusunu kullanmaktadır.

Bani (2006), haftalık bir dergi olan ve dili İtalyanca olan *Internazionale*'de yayınlanan basın çevirilerini analiz etmiştir. Seçilen metinler, yazı işleri ofisinden uzakta çalışan bir çevirmene gönderilir. Çeviriler yazı işleri müdürlüğüne geri gönderildiğinde, karmaşık bir düzenleme sürecinden geçer: bir editör erek metni kaynak metne göre kontrol ederken, başka bir editör İtalyanca versiyonun düzeltmelerini yapar, ardından bir redaktör çevirinin gazetenin neresine ve nasıl yerleştirileceğini değerlendirir ve müdürün son sözünü söylemesi ile beraber bu süreç sona erer. Bani, yayın kurulu tarafından gerçekleştirilen (metni yeniden düzenleme, çıkartma, ekleme gibi) metinsel manipülasyonlarla (kesme, özetleme, açıklamalar, genellemeler ve ikameler gibi) çeviri stratejileri arasında bir ayrıma gider. Tüm bu stratejiler, metni İtalyan halkı için kolay anlaşılır ve kolay okunabilir hâle getirmeyi amaçlar. Bani, alt başlıklar, resimler, sözlükler veya makalenin yazarı hakkında bilgiler içeren bu ikinci grupla birlikte metinsel ve metin dışı çeviri stratejilerinden bahseder. Ancak hangi stratejilerin çevirmen, hangilerinin editörler tarafından kullanıldığı her zaman açık değildir.

Holland (2006) ve Kang (2007) da ilgili çalışmalarında Eleştirel Söylem Analizi yöntemlerini kullanarak kaynak metinleri ve erek metinleri karşılaştırmışlardır. Bununla birlikte, vaka çalışmaları yalnızca dar anlamıyla bir haber niteliğinde değil, Holland için çeşitli yazılı basında bildirildiği gibi siyasi bir konuşmanın temsili ve Kang için de haber raporları olarak gözlemlenmiştir. Holland, Endonezya Cumhurbaşkanı'nın Endonezyaca ve hemen ardından İngilizce olarak yaptığı bir konuşmasını analiz etmiştir. Konuşmanın bu iki versiyonunu birbiriyle ve daha sonra İngiliz ve ABD medyasında (*CNN* seslendirme, *BBC* çevrim içi web sitesi, *The Guardian*'ın basılı versiyonu dahil) sunulan çeşitli İngilizce versiyonlarıyla karşılaştırmıştır. Farklı dinleyicilerin konuşmadan önemli ölçüde farklı izlenimler almış olabileceğini öne sürerek, bağlamlara ve dinleyici modeline atıfta bulunup farklılıkları açıklamaktadır. Çeviri kavramını sorunsallaştırmamakla birlikte sadece bu tür metinlerin “çevirinin ‘eşdeğerlik’ doğası hakkında temel soruları gündeme getirdiği” sonucuna varır (Holland, 2006: 250). Ayrıca, çalışmasının

“çeviri ve söylem analizi araştırmaları için potansiyel olarak faydalı bir odak noktası olarak ‘[Yeniden] İngilizce İfadeler’ oluşturmaya hizmet edebileceği” umudunu da dile getirmektedir (Holland, 2006: 249).

Kang (2007), esasen bir Amerikan dergisi olan *Newsweek*’te yayımlanan Kuzey Kore hakkındaki haberleri ve söz konusu haberlerin aynı derginin Korece versiyonu olan *Newsweek Hankuk Pan* çevirilerini incelemiştir. Kaynak metnin bölümlerinin “esas ortamlarından ayrıldığını, yeniden şekillendirildiğini, farklı şekilde ön plana çıkarıldığını, diğer görüşlerle harmanlandığını ve yeni bir ortam içerisine oturtulduğunu” sunmaktadır (Kang, 2007: 221). Haber çevirisini, bilginin seçildiği, indirgenildiği, eklendiği, yeniden düzenlendiği ve dönüştürüldüğü “yeni bir bağlama yerleştirme örneği” olarak nitelendirmektedir. Bu çeviri stratejilerinin (örn. Kuzey Kore hakkındaki olumsuz yorumların azaltılması), nasıl farklı Kuzey ve Güney Kore yorumlamaları oluşturduğunu göstermektedir. Ayrıca haber çevirisinin kurumsal bir uygulama olduğunu ve dolayısıyla kurumsal koşullara ve değerlere bağlı olduğunu da vurgulamaktadır. Kore ofisindeki süreçler karmaşıktır ve seçilen metinleri çeviren çevirmenleri, çevirmenlerden aldıkları metinlerin gözden geçirilip düzeltmelerini yapan denetleyicileri ve metne ait çıkarmalar ile metnin ve doğallaştırılması ile ilgili nihai kararı veren üst düzey denetleyicileri içerir. Kang, haber çevirisinin kolektif bir çaba olduğu ve nihayet yayımlanan metinlerin “farklı roller üstlenen ve dil aktarımı, kültürel uyarlama, düzeltme, gözden geçirme, doğallaştırma, düzenleme ve diğer metinsel süreçlerle uğraşan insanların defalarca ortaya koyduğu ortak çalışmasının bir sonucu” olduğu kanısına varır (Kang, 2007: 238).

Cheesman ve Nohl (2010), 2008 ABD Başkanlık Seçimlerinin *BBC Dünya Servisi* internet sitelerindeki kapsamını analiz ederken, İngilizce kaynak metni Arapça, Farsça, Tamilce ve Türkçe versiyonlarıyla karşılaştırmıştır. Stetting’in *transediting* terimini benimsemektedirler, ancak onu *eşik tutuculuğu/bekçiliği* sürecinden de ayrı tutmaktadırlar. Onlara göre, *eşik tutuculuğu/bekçiliği* “bir rapora neyin hangi sırayla konulduğu” anlamına gelirken ve bu nedenle çeviriden önce gerçekleştirilen bir işlem iken; *transediting*, “çeviri sırasında meydana gelen, metin içerisinde seçilmiş ve yeniden düzenlenmiş (anlamsal) değişiklikleri belirtir” (Cheesman ve Nohl, 2010: 3). Çıkarma, ekleme, yeniden sıralama gibi açık ve örtük *eşik tutuculuğu/bekçiliği* stratejilerini ve bilginin azaltılması, çıkarılması gibi editöryel stratejileri belirtirler. Uluslararası bir medya kuruluşu olarak *BBC Dünya Servisi*’nin İngilizce versiyonlardaki haber anlatılarını varsayılan bir “dünya kamuoyu”na göre uyarlayarak küreselleştirdiğini savunmaktadırlar. Daha sonra da ilgili dil hizmetleri, “erek kitlenin bilgi, kavrayış ve kültürel referans noktalarında yapılan varsayımlarına dayalı küreselleşen olay kapsamının belirli yönlerini uyarlayarak” onları yeniden yerleştirir (Cheesman ve Nohl, 2010: 3). Vardıkları asıl sonuç, BBC’nin tek anlamlı bir hizmet sağlama misyonunun, her dil departmanındaki “hayli değişkenlik gösteren gazetecilik normlarıyla, izleyicilerin bilgisine ve gereksinimlerine dair değişkenlik gösteren varsayımlarla bir gerilim içerisinde” olduğudur (Cheesman ve Nohl, 2010: 2).

İlgili bir makalede, Aktan ve Nohl (2010), *BBC Dünya Servisi*’nin internet sitelerindeki İngilizce ve Türkçe haberleri karşılaştırmaktadır. Metin karşılaştırmasına ek olarak, araştırmada *BBC Dünya Servisi*’nin

Türk radyo istasyonunda yaptığı röportajlar ve gözlemler yer almıştır. Onlar da gazetecinin hem çeviri hem de metin düzenleme becerilerini içeren görevi tanımlamak için *uluslararası trans-editing* terimini kullanmaktadırlar (her ne kadar bu görevi tanımlamak için *uluslararası trans-editing* terimini türettiklerini söyleseler de, aslında açıkça Stetting, 1989'a atıfta bulunmaktadırlar). *Transediting*'in beş tipik modelini şu şekilde göstermektedirler:

- 1) Bilgi ekleme (genellikle açıklama için);
- 2) Anlambilimsel anlamın değiştirilmesi (biçemsel uyarlama ve anlamsal kaymalar);
- 3) Bilgiyi azaltmak (örn., deyimlerin çıkarılması);
- 4) Çıkartmalarla anlamı pekiştirmek (örn., erek kültürle alakasız olduğu düşünülen bilgilerin çıkarılması);
- 5) Editörün ilaveler yapması.

Haber çevirisiyle ilgili yaygın olan metne dayalı çalışmaların aksine, Frías Arnés (2005), *International Herald Tribune*'ün eki olan *El País*'in İngilizce baskısı üzerine yaptığı çalışmada, metin üretimi sürecindeki hedefler, yayın politikası, görevler, çalışma rutinleri ve kaynaklara değinir. Bazı çeviriler için profesyonel çevirmenler istihdam edilse de, yerel ofisteki gazeteciler metinlerin sonradan düzenlenmesinden ve gözden geçirilmesinden sorumludur. Bununla birlikte, metinlerin büyük çoğunluğu için, dil yeterliliğine sahip profesyonel gazeteciler, Arnés'in dediği gibi *uyarlama/çeviri* işini gerçekleştirir (“adaptación/traducción,” Frías Arnés, 2005: 43).

Van Doorslaer (2009) da Belçika'daki Felemenkçe ve Fransızca basına yönelik araştırmaların bulgularını sunmaktadır. Bu bulgularda, bilgi kaynakları ile belirli bir ülkeyle ilgili makalelerin sayısı arasında doğrudan bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, Fransızca basının Fransız haber ajanslarını (özellikle *AFP*) %70'in üzerinde kaynak olarak kullandığını ve bu durumun da Fransa ile ilgili makaleleri yaygınlaştırdığını keşfetmiştir. Buna karşılık, Felemenkçe basın en belirgin şekilde Amerikan haber ajansı *AP*'ye itimat etmiştir ve bu da ABD hakkında çok sayıda makaleyle sonuçlanmıştır. Van Doorslaer (2009: 90), “coğrafi ve psikolojik yakınlığa ek olarak, dilsel yakınlık veya kimlik bazen haber seçimi için önemli bir [...] kriter olabilir” sonucuna varır. Ayrıca çok az makalenin açıkça *çeviri* olarak etiketlendiğini ve bu metinlerin, makalelerini yabancı dil kaynaklarına dayanarak Fransızca veya Felemenkçe yazan gazetecilerin kendileri tarafından üretildiğini de göstermektedir. Bununla birlikte, gerçekleştirdiği analiz niceldir ve herhangi bir metin analizi içermez. Bu nedenle, analiz bulgularının “*transediting* uygulamasının baskınlığını doğruladığı” varsayımı (van Doorslaer, 2009: 90), gazetelerde ve gazetecilerle yapılan röportajlarda *çeviri* teriminin görünmezliğine atıfta bulunarak gerekçelendirilebilir.

Transediting, diğer metin türlerini inceleyen araştırmacılar tarafından da kullanılmıştır. Örneğin, Romagnuolo (2009), tekrarlanan çeviri stratejilerini tespit ederek, ABD başkanlarının açılış konuşmalarının

İtalyanca çevirilerinin (kitaplarda ve gazetelerde yayınlanmıştır) artzamanlı analizini yapmıştır. Gazetelerde yayımlanan bu konuşmalar için, “açılış mesajının haber söyleminde bir başkalaşıma uğradığını, yani bilgi seçimine, *transediting*’e veya eşik tutuculuğu/bekçiliği etkisine tabi olduğunu (Stetting, 1989; Vuorinen, 1995) ve bir haber yazısı oluşturulmasına katkıda bulunan özelliklerden etkilendiğini” (Romagnuolo, 2009, s.6) savunmaktadır. Schmid (2009), “metinlerin farklı bölgesel kitleler için etkili bir şekilde yeniden yazıldığı, böylece küresel olarak pazarlanan kitapların yerel olarak daha iyi satıldığı” bir süreç olan yeni yerel okurlar için kitap şekillendirme sürecini tanımlamak için *transediting*’i (Hemmungs Wirtén, 1998’e atıfla) kullanmaktadır (Schmid, 2009, s. yok). Hemmungs Wirtén (1998) ise, çevirmenlerin ve editörlerin bir kitabı yeni bir piyasaya sürmek için ortak çalıştığı belirli bir çeviri ve metin düzenleme sürecini tanımlamak için *transediting*’i kullanmaktadır. Harlequin Enterprises, bir olgu çalışmasında orijinal kitabı, çevirmen tarafından sunulan el yazmasını, editörün bu el yazmasında yaptığı değişiklikleri ve son olarak yayınlanan çeviri kitabı karşılaştırmıştır. Çevirmen ve editör arasındaki çizginin muğlak olduğunu ve “çevirmenlerin metin düzenlemesi yaparken editörlerin ise çeviri yaptığını – ve *transediting* sürecinin içerdiği şeyin bu” olduğunu açıklamaktadır (Hemmungs Wirtén, 1998: 126). Stetting’e veya haber çevirisi araştırmalarına hiçbir atıf bulunmamaktadır.

3.2. Terminolojik farklılık

Haber çevirisi (ya da basın çevirisi) üzerine yapılan tüm çalışmalar, ilgili süreçlerin çok karmaşık olduğunu ortaya koymuştur. Metinler, erek kitleye, kurum içi takip edilen çizgiye ve/veya gazetenin ideolojik yönelimine göre uyarlanmaktadır. Tüm bu süreçlere dil değişimi dahil edilmektedir. Yani, haber ajanslarında çeviri, diğer gazetecilik görevlerinden ayrı olarak düşünülmez. Yahut Bassnett ve Bielsa’nın da dediği gibi, “[k]ültürler arasında haber ajansları aracılığıyla geçen bilgi sadece diller arası anlamda ‘çevrilmez,’ aynı zamanda yeni bir okur kitlesinin edinimi için yeniden şekillendirilir, düzenlenir, sentezlenir ve dönüştürülür” (Bielsa ve Bassnett, 2009: 2).

Yukarıdaki alıntıda yer alan bu stratejiler listesi, Stetting’in değiştirme, çıkarma ve eklemekten oluşan *transediting* stratejilerine kıyasla daha kapsamlıdır. Daha spesifik ve daha ayrıntılı çeviri stratejileri, yukarıda özetlendiği gibi diğer araştırmacıların çalışmalarında da sunulmaktadır. Örneğin, kesme, açıklama, genelleme, değiştirme (Bani, 2006), yeniden düzenleme, silme, ekleme, değiştirim (Hursti, 2001), çıkarma, ekleme, genelleme, özelleştirme, yeniden derinlik kazandırma stratejileri (Kang, 2007) bulunmaktadır. Vuorinen (1995: 170) eşik tutuculuğu/bekçiliği işlemleri olarak silme, ekleme, değiştirim ve yeniden düzenlemeyi listelemektedir. Aslında Vuorinen, “iletişim kanallarına doğru olan ve bu kanallar aracılığıyla gerçekleşen bilgi akışını kontrol etme sürecini” tanımlamak için *eşik tutuculuğu/bekçiliği* kavramını kullanarak uluslararası haberlerin çevirisini araştıran ilk bilim insanlarından biri olmuştur (Vuorinen, 1995: 161). Eşik tutuculuğu/bekçiliği işlemlerini gerçek çeviriden farklı gören görüşlerle

eleştirel bir şekilde yakından ilgilenirken, silme, ekleme, değiştirme veya yeniden düzenleme gibi eşik tutuculuğu/bekçiliği işlemlerini “belirli bir kullanım için işlevsel olarak yeterli erek metinler üretmek amacıyla herhangi bir çeviride ve özellikle haber çevirisinde gerçekleştirilen normal metin işlemlerinin bir parçası” olarak değerlendirmeyi savunmaktadır (Vuorinen, 1995: 170). Vuorinen, Stetting’in çalışmasına atıfta bulunmasa bile, bu iddiası Stetting’in görüşüyle bağdaşmaktadır.

Sıkça dile getirilen bir başka husus ise haber çevirisinde çevirinin (ya da *transediting*’in) çoğunlukla gazetecilerin kendileri tarafından yapılmasıdır. Bu uygulamanın temel nedeni, gazetecilerin gazetecilik deneyimine sahip olmaları, gazetecilikle ilgili tür ve tarzları bilmeleri ve dolayısıyla bu alana özgü metin üretiminde yetkin olmalarıdır. Ancak gazeteciler kendilerini çevirmen yerine (uluslararası) gazeteci veya editör olarak adlandırmaktadır. Çeviri, gazetecilik çalışmalarının ayrılmaz bir parçası olarak algılandığından (yalnızca Bielsa ve Bassnett’in odaklandığı küresel haber ajanslarında değil, aynı zamanda daha yaygın olarak basın çevirisinde de), *çeviri* sözcüğünden kaçınılmaktadır, ki bu durum da çeviriyi ziyadesiyle görünmez kılmaktadır. Hem Bielsa ve Bassnett (2009) hem de Frías Arnés (2005), gazeteciler arasında çevirinin genellikle kelimesi kelimesine çeviri olarak anlaşıldığına ve çeviri/*transediting* dahil olmak üzere gazetecilik çalışmalarını daha yaratıcı gördüklerine dikkat çekmektedir. Bu nokta, Stetting’in bir transeditörün çalışmasının daha bağımsız ve daha cazip olduğu konusundaki iddiasına benzemektedir.

Haber çevirisine ilişkin araştırmaların kısa bir incelemesinin de gösterdiği şey, bu süreçleri *çeviri* olarak adlandırmaya dair bazı tedirginliklerdir. Bu bizi asıl konuya, yani bu karmaşık haber çevirisi süreçlerini ve özellikle de *transediting* sürecini tanımlamak için kullanılan terimler üzerinde derinlemesine düşünmeye geri götürmektedir. Haber çevirisini ya da daha genel olarak gazetecilik metinlerinin çevirisini araştıran tüm araştırmacılar, Stetting tarafından tanıtıldığı şekliyle *transediting* terimini kullanmamaktadır. *Transediting*’i kullananlar bile, genellikle onu *çeviriden* ayırmaktadır (Stetting’in kendisinin de yaptığı gibi). Örneğin, diğer araştırmacıları çeviri ve metin düzenlemenin iç içe olduğunu belirtmek için *transediting*’i kullanmayı teşvik eden Hursti, *çeviriyi* “orijinal mesajın erek kültürel ortamda haber değeri gören kısımlarını başka bir dile çevirmeyi içeren haber üretim sürecinin bir parçası” olarak tanımlamaktadır. *Metin düzenleme*, “silme, ekleme, değiştirme ve yeniden düzenleme gibi yöntemleri kullanarak orijinal mesajın dilini veya yapısını dönüştürmeyi içeren haber üretim sürecinin bir parçası” olarak tanımlanmaktadır (Hursti, 2001: 2). Bununla birlikte, dönüştürme işlemlerinin çevirinin bir parçası olarak görülmediği bariz olduğundan söz konusu tanımlar, kelimesi kelimesine çeviri olarak daha dar bir çeviri anlayışına dikkat çekmektedir. Bunun karşılığında ise, Hursti tarafından redaksiyon örnekleri olarak listelenen yöntemler, Cheesman ve Nohl (2010) tarafından *transediting*’in bir parçası olarak tanımlanmıştır. Yukarıda görüldüğü üzere, adı geçen araştırmacılar *transediting* ile *eşik tutuculuğu/bekçiliği* arasında ayırma gitmektedir. *Eşik tutuculuğu/bekçiliği*, çeviri öncesi bilgi seçimini ifade ederken, *transediting* çeviri esnasında yapılan değişiklikleri tanımlamaktadır.

Bir takım yazarlar, *çeviri* ve/veya *transediting* ifadelerinin yanı sıra, başka ifadeleri tercih etmişlerdir. Örneğin, Frías Arnés (2005) *adaptación/traducción*'u bir arada kullanır ve Valdeón (2005), dil içi değişiklikleri (metinlerde yalnızca bir dilde yapılan değişiklikleri) ifade eden *dönüştürümler*den ayırdığı metin düzenleme ve çeviri süreçleri için bir genel terim olarak *dönüştürücü eylemler*den bahsetmektedir. Diğer bilim insanları ya sadece *çeviri*yi kullanmakta, ya kavramı hiç sorunsallaştırmamakta (Kadhim ve Kader, 2010 gibi) ya da dönüştürümleri çevirinin ayrılmaz bir parçası olarak görmekteyler (Valdeón, 2005; Bani, 2006; Holland, 2006; Kang, 2007). Kang, kendi olgu çalışmasında tanımladığı gibi, çeviri, gözden geçirme ve metin düzenlemeyi ayrı süreçler olarak görmektedir (Kang, 2007: 222). Bielsa ve Bassnett, hem metin düzenlemenin hem de çevirinin “metinlere haber kaynağında görüldükleri son şekli verecek seçimi, düzeltmeyi, doğrulamayı, tamamlamayı, geliştirmeyi veya indirgemeyi” içerdiğini de kabul etmektedir (Bielsa ve Bassnett, 2009: 57). Stetting'in “bir nebze suni olan *transediting* terimini” tercih etmemekle birlikte, sadece “metin düzenleme ve çeviri arasındaki bu özel bağdaşmaya dikkat çekmek için haber çevirisi”ni kullanmayı tercih etmektedirler (Bielsa ve Bassnett, 2009: 63-64).

Haber çevirisi uygulamasını en uygun şekilde tanımlayan bir terim bulma konusundaki bu tartışmalar, bizi bu makalede ele alınan nihai soruya götürmektedir: *Transediting* terimine ihtiyacımız var mı?

4. Tekrar gözden geçirilmiş şekliyle *Transediting*

Bielsa ve Bassnett (2009), haber çevirisinin *kaynak metin*, *erek metin*, *yazarlık* ve aslında çevirinin de dahil olduğu Çeviribilim'in bazı temel kavramları için risk teşkil ettiğini iddia etmektedir. Tek bir yazar tarafından üretilen bütün metinlerden yola çıkılarak, çeviri konusunda önemli miktarda araştırma yapıldığı, düşüncemizin ve kuramlaştırmamızın çoğunun bu model tarafından belirlendiği bir gerçektir (İncil'in bile tek bir yazarı olmamasına rağmen). Bununla birlikte, basın çevirisini ve gazetecilik metinlerinin çevirisini daha geniş kapsamlı düşünürsek, süreçlerin hem çok daha karmaşık hem de çeşitli olduğu ve çevirinin başka bir terimle değiştirilmesinin basit bir çözüm olmadığı da ileri sürülebilmektedir.

Haberin kendisi, kısa haberler, haber bültenleri, gazete makaleleri, basın bültenleri gibi çeşitli türleri kapsayan bir tür genel terimdir (bu nedenle Bani, 2006 *basın çevirisi* ve Romagnuolo, 2009 *haber çevirisi* demeyi tercih etmektedir). Basın, günlük, haftalık, aylık gazete ve dergilerin yanı sıra giderek artan sayıda çevrimiçi medyayı da içermektedir. Kitle iletişim araçlarının çoğu, orijinal ve çevrilmiş metinlerini (farklı sayılarda), çevrilmiş metinlerle bir kaynaktan (Kang'ın *Newsweek Hankuk Pan* [2007] analizinde olduğu gibi) veya farklı kaynaklardan (Bani'nin *Internazionale* [2006] çalışmasında olduğu gibi) birleştirmektedir. Gazetecilik metinlerinin çevirisinde, gazetecilerle birlikte ofiste bulunmayabilecek profesyonel bir çevirmen tarafından çevrilen tek yazar tarafından üretilen tam metin örnekleri bulunmaktadır (Kang, [2007], Frías Arnés, [2005] ve ayrıca *Spiegel International*'daki uygulamalara ilişkin kendi analizimde [Schäffner,

2005] de gösterildiği üzere). Haber metinleri genellikle birkaç (yazılı ve/veya sözlü) kaynağa dayanmaktadır (örneğin Tsai, 2010, bunu TV haber stüdyosuna atıfta bulunarak göstermektedir). Ancak, haber ajansları tarafından üretilen metinler, daha sonra bilgileri kendi dillerine çeviren diğer abone haber kuruluşlarına gönderilmektedir. Daha sonra, kaynak sayısından ve söz konusu metnin başlangıçta dayandığı dil(ler)den bağımsız olarak kaynak metin olarak işlev gören bir metin ortaya çıkmaktadır.

Kaynak metnin tek bir yazar tarafından yazılmış tek bir metin olarak kolayca tanımlanamamasına benzer şekilde, nihai yayımlanmış hâliyle erek metin de tam olarak tek kişinin ürünü değildir. Kang, haber çevirisinin, çevirmenlerin ve editörlerin “ortak bir çabası” olduğunu altını çizmektedir (Kang, 2007: 238). Bu gibi bilgi seçimi, çeviri ve metin düzenleme süreçlerinde, metnin gerçek üslubu, gazeteciler tarafından kendi erek kitleleri için uygun görülen konudan ve mesajdan önemli değildir. Veya Valdeón’un dediği gibi, “[...] metinlerin çevirisinden ziyade bilginin çevirisine sahibiz” (Valdeón, 2009: 79). Araştırmacıların çevirinin haber çevirisine uygulanabilirliğini dile getirmesini sağlayan, bu süreçlerde yer alan dönüştürümlerin miktarı ve doğasıdır.

Ancak haber çevirisinde saptanan dönüştürümler haber metinleriyle sınırlı değildir. Bilgi seçimi, indirgeme ve sentezleme, örneğin özet çeviri durumunda önemlidir. Altyazı da strateji olarak özetlemeyi ve başka sözcüklerle ifade etmeyi içermektedir (Gambier, 2010: 11). Çeviribilim’deki çalışmaların gösterdiği üzere, makro ve mikro düzeydeki değişimler herhangi bir çeviri sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu durum sadece kaynak ve erek dilin dilsel sistemlerindeki farklılıkların bir sonucu olarak değil (analizi daha geleneksel eşdeğerlik temelli kuramların odağıydı), daha çok erek kitlenin, erek kültürün ve erek metnin bu yeni bağlamda yerine getirmesi beklenen amacın göz önünde bulundurulması sonucunda gerçekleşmektedir. Böylesi daha işlevsel olan bir çeviri anlayışı, çeviri kavramını kullanan ve onu *transediting* ile değiştirmeyen bilim insanlarının araştırmalarının da temelini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, yukarıda örneklenen araştırmanın, çeviri ve metin düzenleme işlerinin farklı kişiler tarafından ayrı ayrı yapıldığı uygulamalar da dahil olmak üzere, farklı uygulamalara sahip çeşitli kitle iletişim kurumlarındaki birçok gazetecilik metinlerini kapsadığı da unutulmamalıdır. Bu tür durumlar için, işlevselci yaklaşımlarda gördüğümüz şekliyle (örn., Vermeer, 1996) çevirinin bir amaca yönelik faaliyet olarak tanımlanması kesinlikle uygundur. *Transediting* terimini tercih eden ya da çeviri terimini reddeden bilim insanları, haber çevirisini en çok doğrudan haber ajanslarında çalışan gazeteciler tarafından üretilen daha spesifik metinler olarak incelemiştirlerdir. O hâlde, Vermeer’in aşağıdaki tanımının, haber çevirisinin özgüllüklerini bu kadar dar anlamda yansıtmayacağı sorulabilmektedir.

Çeviriyi kabaca, “kaynak metin” materyaline dayanarak kültürler arası etkileşimi mümkün kılmak amacıyla, ister sözlü ister yazılı olsun, “erek metni” hayata geçirmek için için bir dizi sözlü ve yazılı talimattan oluşan ve bir komisyon tarafından düzenlenen bir süreç olarak görüyorum. (Vermeer, 1996: 6)

“Kaynak metin materyali”ne yapılan gönderme, erek metnin birden fazla sabit kaynak metin temelinde üretilme durumunu kapsayacaktır (Vermeer başlangıçta bunu düşünmemiş olsa da, “materyal” göndermesi, kaynak metni bir bilgi teklifi olarak görmesi bağlamında anlaşılmalıdır). Kùltürler arası etkileşim, Vermeer’in öngördüğünden biraz daha geniş bir anlamda yorumlanmalıdır. Gazeteciler genellikle belirli bir kitle için yazsalar da (özellikle belirli bir gazetede çalışıyorlarsa), uluslararası haber ajansları söz konusu olduğunda açıkça tanımlanabilir bir erek kùltür yoktur. Küresel haberler temel olarak küresel bir izleyici kitlesine yöneliktir, bu da çok ayrıntılı bir skopos tanımlamanın da o kadar kolay olmadığı anlamına gelmektedir. Metinlerin belirli bir okur kitlesine uyarlanması için daha fazla düzenleme sürecinden geçmesi belirli dil hizmetlerinin haber odalarında gerçekleşmektedir (tıpkı Cheesman ve Nohl, 2010 tarafından açıklandığı gibi; ancak belirli bir kitleyi ihmal etmenin etkileri için bkz. Valdeón, 2005).

Vermeer’in tanımının haber çevirisinin tüm yönlerini tam olarak kapsamadığını söylesek bile, yine de çeviriye ilişkin süreçler rol oynamaktadır. O zaman Holz-Mänttari’nin bazen Skopos kuramından daha geniş olarak tanımlanan çeviriye ilişkin eylem kuramı haber çevirisini kapsayabilir mi? Holz-Mänttari (1984) çeviriye ilişkin eyleminin birincil amacını, kültürel engeller karşısında işbirliğine dayalı, işlevsel olarak yeterli iletişimin gerçekleşmesini sağlamak olarak görmektedir. Ona göre, kùltürlerarası iletişimde bir uzman olarak çevirmenin görevi, kùltürler arası etkileşimin belirli sürecinin amaçlarına ve koşullarına uygun olarak eylemleri ve bu eylemlerin nihai ürününü (yani bir metni) tasarlamaktır. Holz-Mänttari, profesyonel bir eylem olarak çeviriye ilişkin eyleme vurgu yapmaktadır. Çevirmenler kendi iletişim amaçlarını uygulamak yerine, meslek profesyonelleri olarak başkaları tarafından üretilen metinleri kendi bağamlarından geçirerek yeniden tasarlarlar. Açıkça görülüyor ki bu durum haber çevirisinde biraz farklıdır. Gazeteciler metin üretirken, bireyler olarak değil, çalıştıkları haber ajansı veya gazetelerin temsilcileri olarak kendi iletişim amaçlarını takip etmektedir. Bu nedenle onlar kùltürler arası iletişimde değil, mesleklerinin gerektirdiği tüm belirli beceriler ve değerlerle gazetecilikte uzmanlardır. Çevirmenler, çevirmenliğin gerektirdiği şekilde metinleri çevirerek mesleki eylemlerini gerçekleştirirken, gazeteciler her ne kadar çeviri yapmak mesleklerinin bir parçası olsa da, gazetecilik adı altında mesleklerini ifa ederler.

Yukarıda görüldüğü üzere, Bielsa ve Bassnett (2009) de işlevselci kuramlara atıfta bulunarak değil, sistem kuramlarından ve Çeviribilim’deki kültürel dönüşten esinlenen tartışmalarla, özellikle de Lefevre (1992) tarafından edebi alan için kullanıldığı gibi *yeniden yazım* kavramıyla uyumlu olarak *çeviri* terimini tercih etmekteledir. Bununla birlikte, *haber çevirisinden* bahsederek *çeviri* terimini nitelendirmektedirler. Bu niteleme ile “metin düzenleme ve çeviri arasındaki bu özel kombinasyona ve daha spesifik olarak çevirinin gazetecilik alanındaki haber üretimine entegre edildiğinde aldığı biçime dikkat çekme”yi amaç edinmişlerdir (Bielsa ve Bassnett, 2009: 63-64). Ancak anlaşıldığı gibi, gazetecilik alanı dar anlamda haber metinlerinden daha fazlasını içermektedir ve *çeviri* kelimesinin önüne alan ismi veya tür eklemek, özgünlükleri netleştirmek için tamamen yeterli olmayabilmektedir (örn. *uzmanlık alanı çevirisi*, *teknik çeviri*, *hukuk çevirisi* terimleri de bir alana atıfta bulunmaktadır, ancak yalnızca bu alana özgü herhangi bir

süreç veya stratejiyi ima etmemektedir). Bielsa ve Bassnett'in (2009: 63) haber çevirisini diğer biçimlerden ayıran özellikler olarak ileri sürdükleri hususlar şunlardır (Tapia'yı alıntılıyan Hernández Guerrero, 2005: 157-158):

- 1) Haber çevirmenlerinin temel amacı bilgiyi iletmeştir;
- 2) Haber çevirmenleri geniş bir kitle için çeviri yapmaktadır. Sonuç olarak, açık ve anlaşılır bir dil kullanılmaları gerekmektedir;
- 3) Haber çevirmenleri belirli bir coğrafi, zamansal ve kültürel bağlam için çeviri yapmaktadır. İşleri aynı zamanda içinde çalıştıkları ortama göre belirlenmektedir;
- 4) Haber çevirmenleri önemli zaman ve mekan sınırlamaları ile karşı karşıyadır;
- 5) Haber çevirmenleri genellikle "geri çeviri yapan [*back translation*] çevirmen" ve redaktördür.

5. madde dışındaki diğer tüm maddeler, Skopos kuramı çerçevesinde, bir çeviri komisyonunu yansıtanın sonucu olarak tanımlanabilmektedir. Ancak bir fark, Skopos kuramının çeviri stratejileriyle ilgili kararların her bir metin ve komisyon için alınması gerektiğini öne sürmektedir. Oysa yukarıdaki maddelerin genel olarak haber çevirisini tanımlaması amaçlanmaktadır. Ancak şimdiye kadar yapılan araştırmaların ortaya koyduğu üzere, bu hususlar her durumda geçerli değildir. Örneğin, küresel haberler küresel bir izleyici kitlesi için üretilir (3. maddeyle çelişmektedir) ve haber çevirmenleri sadece ters çeviri yapan çevirmen olmaktan çok daha yaratıcıdır.

Öyleyse *transediting* gerçekten de kullanılacak en uygun terim olmaz mı? Çeviribilim deneyimi olan ve *transediting* terimini kullanan araştırmacılar, düzenleme ve çevirinin iç içe olduğunu vurgulamak için bu terimi kullanmaktadır (Hursti, 2001; van Doorslaer, 2009), oysa Medya Çalışmaları veya Söylem Analizi geçmişine sahip olan araştırmacılar ise *transediting* terimini çeviri sürecinde meydana gelen değişiklikler için daha dar anlamda kullanmaktadır (Cheesman ve Nohl, 2010). Her durumda, çeviri, metin düzenleme veya *transediting* stratejilerinin örnekleri belirlenmekte ve gösterilmektedir. Bazı durumlarda, çıkarma veya ekleme gibi stratejiler hem çeviride hem de metin düzenlemede (iki sürecin ayrı olduğu bağlamlarda) gerçekleşmektedir. Çevirmenlerin veya uluslararası gazetecilerin çalışmaları bu tür stratejileri zaten içeriyor olsa bile, metinler sonraki düzenleme süreçlerinde daha fazla dönüştürüme uğramaktadır. Sağlanan örnekler genellikle çevirmenlerin/gazetecilerin erek kitlelerinin bilgi ve beklentilerine ilişkin olarak çıkarma, ekleme ve açıklama yapmayı tercih ettiklerini göstermektedir. Söz konusu örnekler, özel isimlerin ve kültüre özgü terimlerin açıklaması (*Spiegel International*'dan bir örnek olarak kaynak metinde "Otto Schily (SPD; Almanya Sosyal Demokrat Partisi)" ve erek metinde "Sosyal Demokrat Partili İçişleri Bakanı Otto Schily" hâline gelmesi gibi, bkz. Schäffner, 2005) veya kaynak kültüre özgü olan ve dolayısıyla küresel kamuoyuyla ilgisi olmayan bilgilerin çıkarılmasıdır.

Bu örnekler, Stetting'in *duruma bağlı transediting* (çevrilmiş metni yeni sosyal bağlamda amaçlanan işlevine uyarlama) ve *kültürel transediting* (erek kültürün ihtiyaçlarına ve standartlarına uyum) ile karşılaştırılabilmektedir. Stetting, üçüncü bir tür transediting, *temizleme transediting*'i oluşturmuştur ve bunu, çevrilmiş metni bir "ifade verimliliği standardına" uyarlamak olarak tanımlamıştır (Stetting, 1989: 377). Örneğin, Stetting, kendi yabancı dilinde konuşan yabancı bir politikacıyla bir TV röportajı vermekte ve yayınlanmadan önce metnin "konuşmanın eksiksiz bir şekilde deyimlerle dolu, doğru ve iyi yapılandırılmış olacak şekilde" aktarılması gerektiğini savunmaktadır (Stetting, 1989: 373). Bu üç türün tümü diğer çeviri türlerinde de görülebilmektedir.

Okurların kaynak kültüre özgü bilgileri anlamalarına yardımcı olmak, gazetecilerin ekleme ve açıklamaları tercih etmelerinin tek nedeni değildir. Martini (2010), ABD Başkanı Obama'nın konuşmalarının Almanca çevirilerinin kitle iletişim araçlarında nasıl sunulduğuna ilişkin analizinde, konuşmalardan alınan alıntılar *metin içi yan metinler* olarak adlandırdığı unsurlarla birleştirildiğini göstermiştir. Bu tür eklemeler, gazeteciler tarafından neyin söylenip söylenmediği ve nasıl söylendiği hakkında yorum yapmak için kullanılmaktadır. Yani, bu gibi durumlarda gazeteci, bir yazar olarak görünür hâle gelmektedir ve çeviri olarak sunulan politikacının sesine kendi sesini eklemektedir.

Bu örnek, haber veya gazetecilik çevirisinin başka bir yönüne, yani (*transediting*'teki) süreçlerin politik ve ideolojik doğasına işaret etmektedir. Bilgi seçimi ve dönüştürümler sadece okurların mesajı anlamasına yardımcı olmak için yapılmamaktadır. Aynı zamanda kitle iletişim araçlarındaki haberler ve diğer metinler, ideolojilerin desteklenmesinde de etkili olabilmektedir. Eleştirel Söylem Analizi'ndeki incelemeler, ağırlıklı olarak tek dilli metinler temelinde yürütülse de, medya söyleminin gerçekliği nasıl inşa ettiğini ve/veya çerçevelediğini göstermiştir. Medya çevirisi bağlamında Gambier, yeniden çerçeveleme süreçlerinden "inşa edilmiş bir gerçekliğin yeniden inşası" olarak bahsetmektedir (Gambier, 2006: 12). Bu tür ideolojik boyutlar, yukarıda özetlenen araştırmaların bazılarında (örn., Holland, 2006; Kang, 2007; Valdeón, 2008), ayrıca eşik tutuculuğuna/bekçiliğine de atıfta bulunularak (örn., Hursti, 2001; Cheesman ve Nohl, 2010) değerlendirilmiştir. Bu makalenin yazarına ait *BBC İzleme Servisi*'ne ilişkin bir incelemede (Schäffner 2010a), "raporları doğru bir şekilde İngilizceye çevirme" (tanıtım broşürü) ve metinleri daha kullanıcı dostu hâle getirmek için yayıncıya ait müdahaleyi minimumda tutma (örneğin, bir başlık ve alt başlıklar oluşturmak) iddialarına rağmen, çevirmenlere ait bu müdahalelerin (*BBC Servisi*'nde *monitör* olarak adlandırılır) aslında tamamen tarafsız olmadığı gösterilebilmiştir. Bu durum, web sitesinde bulunan ücretsiz örnek metinlerde (bu hizmet artık sunulmuyor) görülebilen stratejilerle gösterilmiştir (örn., *BBC Monitoring* tarafından sağlanan ana başlıktaki "suikastı kınamak," orijinal metnin başlığının çevirisindeki "cinayeti kınamak" ile karşılaştırıldığında). Bu tür müdahaleler okurları metin için belirli bir

yorumu hazırlamaktadır ve internet sitesindeki şu iddiayı gerçekten yansıtmamaktadır: “Sadece medyanın ne anlattığını değil, hikayeyi nasıl anlattıklarını da gösteriyoruz.”³

Bu uygulamaların gösterdiği ise, okurların gerçekte duyduğu seslerin, ilgili medya kurumlarının çeviri politikaları tarafından kırılan sesler olduğudur. Bu, haber çevirisinin “ses, temsil, kurumsal otorite ve ideoloji konularıyla karmaşık bir şekilde ilişkilendirilebilecek herhangi bir konuyu çevresindeki öğeleriyle birlikte tekrar ele alma sürecini içerdiğini” savunan Kang tarafından da vurgulanmaktadır (Kang, 2007: 220). Ayrıca Stetting’in bir politikacıyla yaptığı röportajın metninin transediting yapılmasından yana iddiası ve “çevirmenin konuşulan gerçek kelimelerden ziyade kaynağa daha sadık olması gerektiği” iddiası (Stetting, 1989: 373) kırılmış bir sese yol açtığı şeklinde yorumlanabilmektedir. Ayrıca gazetecilik uygulamaları ve değerleri sadece belirli medya kuruluşlarında değil, başka ülkelerde de farklılık göstermektedir. Örneğin, Almanya’da politikacılar röportajları yayınlanmadan önce onaylama veya reddetme hakkına sahiptir. Bu, siyasi mesajdan veya ifadeden memnun kalmazlarsa transkripti kontrol edebilecekleri ve değiştirebilecekleri anlamına gelmektedir. Ancak bu fırsat, görüşmelerin başka bir dilde yapılması veya tercüme edilmesi durumunda yabancı politikacılar için mevcut değildir. Yani, yayınlanmadan önce çevirisi yapılan metni onaylama veya reddetme fırsatları yoktur (eski Rusya Devlet Başkanı Putin ile yapılan bir röportajdaki dönüştürümler için bkz. Schäffner, 2008; 2010b).

Bielsa ve Bassnett, haber çevirisinde açılımların değiştiğini ve bunun “arka plan bilgisi ve alaka düzeyi [...] kriterlerine göre yeni amaç belirlenirse, gazetecilikte tamamen normal bir işlem” olduğunu savunmaktadır (Bielsa ve Bassnett, 2009: 67). Ancak, ideolojik amaçların harekete geçirdiği değişiklikleri daha açık bir şekilde ele almamaktadırlar. Ancak bakış açısında meşru değişiklikler ile manipülasyon vakaları arasında bir çizgi çizmek gerçekten mümkün mü? Örneğin, *Orta Doğu Medya Araştırma Enstitüsü* (MEMRI; *Middle East Media Research Institute*)⁴ ve *Takas Odası* (*Information Clearing House*)⁵ kendilerini bağımsız olarak tanıtan yeni, çoğunlukla çevrim içi medya kurumlarıdır. Özellikle *Takas Odası*, amaçlarını “ticari medyanın sağladığı çarpık algıları düzeltmek” olarak tanıtmıştır. Bu tarz kurumların çeviri politikalarını ve uygulamalarını nasıl değerlendirebiliriz? Holland, siyasi bir konuşmanın medya temsilleri ile ilgili analizine dayanarak, haberciler tarafından az çok kasıtlı manipülasyonu ve medya tarafından ise az çok kasıtlı yanlış beyanı dile getirmektedir ve “kültürler arası iletişim ile ‘kültürler arası devir’ arasında ayırım yapıp yapamayacağımızı” sorgulamaktadır (Holland, 2006: 250). Bu tür sorulara yanıt verebilmek için daha fazla araştırma ihtiyacı vardır.

³ *BBC Monitoring*. Erişim Tarihi: 12 Kasım 2012, <<http://www.monitor.bbc.co.uk/>>.

⁴ *Orta Doğu Medya Araştırmaları Enstitüsü* (MEMRI; *Middle East Media Research Institute*). Erişim Tarihi: 12 Kasım 2012, <<http://www.memri.org/>>.

⁵ *Information Clearing House*. Erişim Tarihi: 12 Kasım 2012, <<http://www.informationclearing-house.info/>>.

5. Sonuç

Stetting, *transediting* terimini türetirken bariz bir biçimde ideolojik düşüncelere sahip değildi. Ve gördüğümüz gibi özellikle haber çevirisi üzerine yazmıyordu. Gazetecilikteki yazılan metinlere yapılan atıf, *transediting* kapsamında çevirinin yalnızca bir kaynak metnin çoğaltılmasından ibaret olduğu yanılığine karşıt bir örnek olarak verilmiştir. Buradaki amaç, bu yeni terimin “çeviri sürecinde değişen metinlerin” varlığının tanınmasına katkıda bulunacağına dair olan umuttur (Stetting, 1989: 373). Yukarıda belirtildiği üzere, Stetting’in iddiaları, çevirinin hâlâ anlam aktarımı ve eşdeğerliğe istinaden yaygın olarak anlaşıldığı bir zamanda ortaya atılmıştır. Bu esnada, çeviri anlayışımız böylesine dar bir dilbilimsel görüşün ötesine geçmiştir ve Çeviribilim alanı içindeki araştırmalar, çeviriyi çeşitli faktörlerin içine yerleştirilmiş ve belirlenen sosyal bir olgu olarak incelenerek çeşitli açılardan yürütülmektedir.

O zaman, *çeviri* terimini başka bir terimle değiştirmenin aslında bir geri adım olup olmadığı sorusu ortaya çıkmaktadır. Çeviri tanımına sadece haber çevirisinde karşı çıkılmamıştır. Örneğin, ekran çevirisi, *klasik edebi eserlerin filme uyarlanması (versioning)* veya *çevüyarlama (transadaptation)* olarak etiketlenmiştir (Gambier, 2010: 11) ve *çeviriyaratım (transcreation)* genellikle pazarlama ve reklam materyallerini uyarlamak için kullanılmaktadır. Bu tür yeni terimler genellikle saf dil değişiminin yönlerinin ötesine geçen süreçleri vurgulamayı amaçlamaktadır ve nitekim sosyokültürel ve ideolojik koşulların yanı sıra erek kitlenin ihtiyaçlarının ve ortamın kısıtlamalarının önemine odaklanmaktadır. Yeni bir terim sunmak süreçlerin karmaşıklığı konusunda farkındalığın artmasına katkıda bulunabilmektedir ve daha geleneksel görüşlerin etrafıca düşünülmesini destekleyebilmektedir. Bu durum, *Skopos* veya *çoğul dizge* gibi terimler öne sürüldüğünde gerçekleşmiştir ve Stetting’in amacı ise farkındalık yaratmak olmuştur.

O hâlde makale, *transediting* teriminin kendi bağlamı içinde tanıtıldığı zamanda işe yaradığını savunarak bitirilecektir. Bununla birlikte, *transediting*, *çeviri* teriminin yerine ve/veya ona zıt olarak kullanılırsa, *çevirinin* salt bir birebir aktarım süreci gibi daha dar bir anlamda anlaşılmaya devam etmesi tehlikesi bulunmaktadır. Herhangi bir çeviri, haber çevirisi veya daha genel olarak medya çevirisi, dönüştürmeleri içeren metinsel ve sosyokültürel bir süreçtir. Yeni çevrim içi medya biçimleri ve yeni aktörler (tipik örnekler olarak bloglar ve taraftar çevirisi) zaten var olan karmaşıklığı artırmaktadır. Medya çevirisinin hem süreçlerini hem de ürünlerini tam olarak anlamak ve açıklamak için, çevirmenlerin etrafındaki tüm eylemler çerçevesinin yanı sıra bu eylemlerin altında yatan politika ve ideolojiler de dikkate alınmalıdır. Belirli terimlerin uygunluğunun tartışılması, gazetecilik metin üretiminde çevirinin rolüne ilişkin daha fazla araştırma yapılmadığı takdirde boşuna olabilmektedir. Ya da Pym’in bize hatırlattığı gibi, “çeviri uygulaması kendi kuramını aşar, dolayısıyla sonu gelmeyen deneyime dayalı bir tutum gerektirir” (Pym, 2010: 109).

Kaynakça

- Aktan, O. & Arnd-Michael, N. (2010). International trans-editing: typical intercultural communication strategies at the BBC World Service Turkish radio. *Journal of Intercultural Communication*. 24:21 s. Erişim tarihi: 8 Haziran 2011, <<http://www.immi.se/intercultural/nr24/nohl.htm>>.
- Bani, S. (2006). An analysis of press translation process. Kyle Conway ve Susan Bassnett, ed. *Translation in Global News içinde – Proceedings of the Conference Held at the University of Warwick – 23 June 2006*. Coventry: University of Warwick, Centre for Translation and Comparative Cultural Studies, 35-45. Erişim tarihi: 22 Ağustos 2009, <<http://www2.warwick.ac.uk/fac/arts/ctccs/research/tgn/>>.
- Bielsa, E. (2007). Translation in global news agencies. *Target*. 19(1):135-155.
- Bielsa, E. & Bassnett, S. (2009). *Translation in Global News*. Londra/New York: Routledge.
- Cheesman, T. & Nohl, A. (2010). Many voices, one BBC World Service? The 2008 US elections, gatekeeping and trans-editing. *Working paper series*. 20:18 s. Erişim tarihi: 8 Haziran 2011, <http://www8.open.ac.uk/researchprojects/diasporas/files/diasporas/diasporas_working-paper-20.pdf>.
- Frías Arnés, F. J. (2005). Traducción y periodismo: El País English Edition. *Puentes*. 5:39-46.
- Gambier, Y. (2006). Transformations in international news. Kyle Conway ve Susan Bassnett, ed. *Translation in Global News içinde– Proceedings of the Conference held at the University of Warwick – 23 June 2006*. Coventry: University of Warwick, Centre for Translation and Comparative Cultural Studies, 9-21. Erişim tarihi: 22 Ağustos 2009, <<http://www2.warwick.ac.uk/fac/arts/ctccs/research/tgn/>>.
- Gambier, Y. (2010). Perception and reception of audiovisual translation: Implications and challenges. *Jurnal Penterjemah*. 12(1):2-22.
- Gambier, Y. & van Doorslaer, L. (ed.) (2009). *The Metalanguage of Translation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Hemmungs Wirtén, E. (1998). *Global Infatuation: Explorations in Transnational Publishing and Texts: The Case of Harlequin Enterprises and Sweden*. Uppsala: Uppsala University. Erişim tarihi: 4 Haziran 2011, <<http://www.scribd.com/doc/27678364/Global-Infatuation-Eva-Hemmungs-Wirten>>.
- Hernández Guerrero, M. J. (2005). Prensa y traducción. Carmen Cortés Zaborras ve María José Hernández Guerrero, ed. *La traducción periodística içinde*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha, 155-173.
- Holland, R. (2006). Language(s) in the global news: Translation, audience design and discourse (mis)representation. *Target*. 18(2):229-259.

- Holz-Mänttari, J. (1984). *Translatorisches Handeln. Theorie und Methode*. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia.
- Hursti, K. (2001). An insider's view on transformation and transfer in international news communication: An English-Finnish perspective. *The electronic journal of the Department of English at the University of Helsinki*. 1:1-8. Erişim tarihi: 5 Haziran 2011, <<http://blogs.helsinki.fi/heseng/volumes/volume-1-special-issue-ontranslation-studies/an-insiders-view-on-transformation-and-transfer-in-international-news-communication-an-english-finnish-perspective-kristian-hursti/>>.
- Kadhim, K. A. & Kader, M. (2010). Stylistic differences and message changes in the translation of English BBC political news into Arabic. *Jurnal Penerjemah*. 12(1):23-46.
- Kang, J. (2007). Recontextualization of news discourse: A case study of translation of news discourse on North Korea. *The Translator*. 13(2):219-242.
- Lefevere, A. (1992). *Translation, Rewriting and the Manipulation of Literary Fame*. Londra/ New York: Routledge.
- Martini, T. (2010). *Propositional shifts in translating and reporting President Obama in two German news media*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Portsmouth: University of Portsmouth.
- Pym, A. (2010). On empiricism and bad philosophy in translation studies. *Jurnal Penerjemah*. 12(1):109-123.
- Romagnuolo, A. (2009). Political discourse in translation. A corpus-based perspective on presidential inaugurals. *Translation and Interpreting Studies*. 4(1):1-30.
- Schäffner, C. (2005). Bringing a German voice to English-speaking readers: Spiegel International. *Language and Intercultural Communication*. 5(2):154-167.
- Schäffner, C. (2008). 'The Prime Minister said...': Voices in translated political texts. *Synaps Fagspråk, Kommunikasjon, Kulturkunnskap*. 22:3-25.
- Schäffner, C. (2010a). Crosscultural Translation and conflicting ideologies. Micaela Muñoz-Calvo ve Carmen Buesa-Gómez, ed. *Translation and Cultural Identity içinde. Selected Essays on Translation and Cross-Cultural Communication*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 107-127.
- Schäffner, C. (2010b). Politische Interviews im Blick der Translationswissenschaft. Nadja Grbic, Gernot Hebenstreit, Gisella Vorderobermeier, ve diğerleri., ed. *Translation- skultur Revisited. Festschrift für Erich Prunc içinde*. Tübingen: Stauffenburg, 319-339.
- Schäffner, C. & Bassnett, S. (ed.) (2010). *Political Discourse, Media and Translation*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Schmid, S. (2009). Stunning or ridiculous? The marketing of global Harry Potter. *Erfurt electronic studies in English EESE 1*. Erişim tarihi: 2 Haziran 2011, <http://webdoc.gwdg.de/edoc/ia/eese/artic29/schmid/1_2009.html>.

- Stetting, K. (1989). Transediting – A new term for coping with the grey area between editing and translating. Graham Caie, Kirsten Haastrup, Arnt Lykke Jakobsen, ve diğerleri., ed. *Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies içinde*. Copenhagen: University of Copenhagen, 371-382.
- Tsai, C. (2010). News translator as reporter. Christina Schäffner and Susan Bassnett, ed. *Political Discourse, Media and Translation içinde*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 178-197.
- Valdeón, R. A. (2005). The CNN en Español News. *Perspectives*. 13(4):255-267.
- Valdeón, R. A. (2008). Anomalous news translation. Selective appropriation of themes and texts in the internet. *Babel*. 54(4):299-326.
- Valdeón, R. A. (2009). Translating informative and persuasive texts. *Perspectives*. 17(2):77- 81.
- van Doorslaer, L. (2009). How language and (non-)translation impact on media newsrooms. The case of newspapers in Belgium. *Perspectives*. 17(2):83-92.
- van Doorslaer, L. (2010). Journalism and translation. Yves Gambier ve Luc van Doorslaer, ed. *Handbook of Translation Studies içinde*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 180-184.
- Vermeer, Hans J. (1978). Ein Rahmen für eine allgemeine Translationstheorie. *Lebende Sprachen*. 23:99-102.
- Vermeer, Hans J. (1996). A skopos theory of translation (Some arguments for and against). Heidelberg: TEXTconTEXT.
- Vuorinen, E. (1995). News translation as gatekeeping. Mary Snell-hornby, Zuzana Jettmarova and Klaus Kaindl, ed. *Translation as Intercultural Communication içinde. Selected papers from the EST Congress – Prague 1995*. Amsterdam: John Benjamins, 161-171.
- Zettersten, A. (2002). The history and future of the Nordic Association for English Studies (NAES). *Nordic Journal of English Studies*. 1(1):1-9. Erişim tarihi: 29 Haziran 2011, <<http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/njes/article/viewFile/138/137>>.